JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
NIILO JÄÄSKINEN
26 päivänä toukokuuta 2011 [1]

I Johdanto

1. Hof van beroep te Brussel (Belgia) on esittänyt kaksi ennakkoratkaisukysymystä yhteisön postipalvelujen sisämarkkinoiden kehittämistä ja palvelun laadun parantamista koskevista yhteisistä säännöistä 15.12.1997 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/67/EY [2] tulkinnasta. Erityisesti se pohtii kyseisen direktiivin 19 artiklan säännöksille annettavaa merkitystä, etenkin näiden säännösten myöhempien muutosten valossa. [3] Lisäksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa unionin tuomioistuimen tulkitsevan SEUT 56 artiklaa ja sitä seuraavia artikloja, jotka koskevat palvelujen tarjoamisen vapautta.

2. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen käsiteltävänä olevassa asiassa asianosaisina ovat Express Line NV, josta on tullut DHL International NV (jäljempänä Express Line), ja Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie (Belgian posti- ja telelaitos, jäljempänä IBPT), joka on halunnut saattaa kyseisen yhtiön pikapostipalvelut Belgian postialan sovitteluyksikön toimivallan piiriin ja vaatinut kyseistä yhtiötä suorittamaan sitä koskevan maksun.

3. Nyt käsiteltävässä ennakkoratkaisuasiassa unionin tuomioistuimen on ratkaistava, onko jäsenvaltioilla oikeus ulottaa postipalvelujen käyttäjien valitusten käsittelyä koskeva ulkoinen menettely yleispalveluihin kuulumattomia postipalveluja tarjoaviin palvelujen tarjoajiin, kun otetaan huomioon direktiivin 97/67 säännökset ja lähinnä sen 19 artikla, jossa säädetään tällaisesta menettelystä postin yleispalvelujen tarjoajille.

4. Mikäli tähän ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa myös tietää, olisiko tällainen ulottaminen yhteensopivaa EUT-sopimuksessa vahvistettujen, palvelujen tarjoamisen vapautta koskevien periaatteiden kanssa. Tähän asiaan liittyvien tosiseikkojen perusteella näyttää siltä, että siihen on pikemminkin sovellettava sijoittautumisvapautta koskevia periaatteita, joita näin ollen

1 – Alkuperäinen kieli: ranska.

2 – EYVL 1998, L 15, s. 14.

3 – Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys koskee direktiivin 97/67/EY muuttamisesta yhteisön postipalvelujen kilpailulle avaamisen jatkamiseksi 10.6.2002 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2002/39/EY (EYVL L 176, s. 21) sekä direktiivin 97/67/EY muuttamisesta yhteisön postipalvelujen sisämarkkinoiden täysimääräisen toteuttamisen osalta 20.2.2008 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2008/6/EY (EUVL L 52, s. 3) tehtyjä muutoksia.

myös unionin tuomioistuimen on tarkoituksenmukaista tulkita.

5. Kun otetaan huomioon pääasian menettelyn eteneminen, joka liittyy siihen, että pääasian kantaja on peruuttanut kanteensa kansallisen tuomioistuimen ennakkoratkaisupyynnön jälkeen, on kuitenkin ennen kaikkea ratkaistava, onko edelleen syytä vastata sellaisen oikeusriidan yhteydessä esitettyihin kysymyksiin, joka on saattanut menettää todellisen luonteensa.

ja tehokkaasti; kansallisen ja yhteisön lainsäädännön nojalla käytettävissä olevien oikeussuojakeinojen lisäksi olisi säädettävä valitusten käsittelymenettelystä, jonka olisi oltava selkeä, yksinkertainen ja kustannuksiltaan kohtuullinen sekä kaikkien asianomaisten osapuolten käytettävissä,

– –

(41) tämä direktiivi ei vaikuta perustamissopimuksen sääntöjen, erityisesti sen kilpailusääntöjen soveltamiseen eikä palvelujen tarjoamisen vapauteen.”

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

7. Direktiivin 97/67 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

A *Unionin oikeus*

”Tässä direktiivissä vahvistetaan yhteiset säännöt, jotka koskevat

– –

Direktiivi 97/67

6. Direktiivin 97/67 johdanto-osan 35 ja 41 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

– yleispalvelun tarjoamista koskevien laatustandardien vahvistamista ja niiden noudattamista valvovan järjestelmän perustamista,

”(35) tarve parantaa laatua merkitsee, että erimielisyydet on ratkaistava nopeasti

– –

– riippumattomien kansallisten sääntelyviranomaisten perustamista.”

8. Direktiivin 97/67 2 artiklan 1 alakohdan mukaan tässä direktiivissä tarkoitetaan ”’postipalveluilla’ palveluja, joihin kuuluu postilähetysten keräily, lajittelu, kuljetus ja jakelu”.

9. Direktiivin 97/67 3 ja 4 artiklan mukaan jäsenvaltiot nimeävät yhden tai useamman yleispalvelun tarjoajan, ja tähän palveluun sisältyy tietynlaatuisten postipalvelujen pysyvä tarjonta kaikille käyttäjille kohtuullisin hinnoin jäsenvaltioiden koko alueella. [4]

10. Jäsenvaltiot ovat direktiivin 2008/6 täytäntöönpanolle säädetyn määräajan päättymiseen eli 31.12.2010 saakka voineet varata tietyt palvelut postin yleispalvelun tarjoajalle/tarjoajille direktiivin 97/67 7 artiklan mukaisesti, mutta nämä tarjoajat voivat tarjota myös palveluja, jotka eivät kuulu postin yleispalveluun.

4 – Direktiivin 97/67 johdanto-osan 11 ja 12 perustelukappaleen mukaisesti tarkoituksena on tarjota kaikille vaivaton pääsy postiverkkoon tarjoamalla erityisesti riittävä määrä lähetyspaikkoja ja varmistamalla, että keräily ja jakelu tapahtuvat riittävän usein.

11. Niiden palvelujen tarjoajien osalta, joita ei ole nimetty, jäsenvaltiot ovat voineet ottaa kyseisen direktiivin 9 artiklan nojalla käyttöön joko yleisvaltuutuksia yleispalveluihin kuulumattomia postipalveluja varten tai valtuutusmenettelyjä, yksittäiset toimiluvat mukaan lukien, yleispalveluihin kuuluvia muita kuin yleispalvelun tarjoajalle varattuja postipalveluja varten.

12. Direktiivin 97/67 19 artikla kuuluu seuraavasti:

”Jäsenvaltioiden on varmistuttava, että palveluiden käyttäjien valitusten käsittelylle vahvistetaan selkeät, yksinkertaiset ja kustannuksiltaan kohtuulliset, erityisesti lähetysten katoamis-, varastamis-, vahingoittumis- tai palvelujen laatustandardien noudattamatta jättämistapauksissa noudatettavat menettelyt.

Jäsenvaltioiden on toteutettava toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että riitaisuudet voidaan kyseisten menettelyiden avulla ratkaista oikeudenmukaisesti ja joutuisasti, ja menettelyjen on tarvittaessa käsitettävä korvaus- ja/tai hyvitysjärjestelmä.

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että käyttäjät, jotka toimivat itsenäisesti tai kansallisen lainsäädännön niin salliessa yhdessä käyttäjien ja/tai kuluttajien etujärjestöjen kanssa, voivat antaa toimivaltaisen kansallisen viranomaisen käsiteltäväksi tapaukset, joissa kuluttajien yleispalvelujen tarjoajalle tekemät

valitukset eivät ole tuottaneet tyydyttävää tulosta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta muita kansallisen tai yhteisön lainsäädännön mukaisia muutoksenhakumahdollisuuksia.

Jäsenvaltioiden on 16 artiklan mukaisesti varmistettava, että yleispalvelujen tarjoajat julkaisevat yhdessä suoritustason tarkkailua koskevan vuosikertomuksen kanssa tiedot, joista käy ilmi valitusten määrä ja niiden käsittelytapa."

Direktiivi 2002/39

13. Direktiivin 2002/39 johdanto-osan 28 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

"Kansallisten sääntelyviranomaisten saattaa olla tarkoituksenmukaista liittää toimilupien käyttöönottoon vaatimus, että toimilupien haltijoiden palveluita käyttäviä kuluttajia varten on oltava olemassa avoimet, yksinkertaiset ja edulliset valitusmenettelyt riippumatta siitä, koskevatko valitukset yleispalvelun tarjoajan/tarjoajien palveluita vai valtuutettujen toimijoiden, mukaan lukien yksittäiset toimilupien haltijat, palveluita. Lisäksi saattaa olla tarkoituksenmukaista, että nämä menettelyt ovat kaikkien postipalveluiden käyttäjien käytettävissä riippumatta siitä, ovatko kyseiset palvelut yleispalveluita. Tällaisiin menettelyihin olisi kuuluttava menettelyt vastuun määrittelemiseksi tapauksissa, joissa postilähetys on kadonnut tai vahingoittunut."

14. Kyseisellä direktiivillä korvattiin direktiivin 97/67 19 artiklan ensimmäinen ja toinen kohta seuraavalla sanamuodolla:

"Jäsenvaltioiden on varmistettava, että palveluiden käyttäjien valitusten käsittelylle vahvistetaan avoimet, yksinkertaiset ja kustannuksiltaan kohtuulliset menettelyt, joita noudatetaan erityisesti lähetysten katoamis-, varastamis-, vahingoittumis- tai palvelujen laatustandardien noudattamatta jättämisen tapauksissa (mukaan lukien menettelyt vastuun määrittelemiseksi tapauksissa, joissa toimijoita on useampia kuin yksi).

Jäsenvaltiot voivat säätää, että tätä periaatetta sovelletaan myös sellaisten palvelujen käyttäjiin, jotka:

– eivät kuulu 3 artiklassa määritellyn yleispalvelun piiriin, tai

– kuuluvat 3 artiklassa määritellyn yleispalvelun piiriin, mutta joita yleispalvelun tarjoaja ei tarjoa.

Jäsenvaltioiden on toteutettava toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että riitaisuudet voidaan ensimmäisessä kohdassa

tarkoitettujen menettelyjen avulla ratkaista oikeudenmukaisesti ja joutuisasti, ja menettelyjen on tarvittaessa käsitettävä korvaus- ja/tai hyvitysjärjestelmä."

Direktiivi 2008/6

15. Myös direktiivillä 2008/6, jossa säädetään postipalvelujen sisämarkkinoiden avaamisesta täysin, on muutettu direktiiviä 97/67.

16. Erityisesti sen johdanto-osan 42 perustelukappaleessa todetaan, että kuluttajansuojan tehostamiseksi on asianmukaista ulottaa valitusmenettelyjä koskevien vähimmäisperiaatteiden soveltaminen myös muihin kuin yleispalvelun tarjoajiin ja että valitusten käsittelymenettelyjen tehostamiseksi on aiheellista rohkaista käyttämään tuomioistuimen ulkopuolisia riitojenratkaisumenettelyitä. Direktiivin 97/67 19 artiklaan viimeksi tällä direktiivillä tehdyillä muutoksilla vastataan näin määriteltyihin tavoitteisiin.

17. Jäsenvaltioille asetettu määräaika direktiivin 2008/6 täytäntöönpanolle päättyi sen 2 artiklan 1 kohdan mukaisesti 31.12.2010, jollei kyseisen direktiivin 3 artiklassa säädetyistä, tämän asian kannalta merkityksettömistä siirtymäsäännöksistä muuta johdu. Koska tämä määräaika ei ollut vielä päättynyt pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikaan ja koska direktiivi saatettiin osaksi Belgian oikeusjärjestystä vasta 13.12.2010 annetun lain [5] tullessa voimaan, kyseistä direktiiviä ei voida soveltaa käsiteltävässä asiassa.

B *Kansallinen oikeus*

18. Tiettyjen julkisten liikeyritysten uudistamisesta 21.3.1991 annetulla lailla [6] (jäljempänä vuoden 1991 laki), sellaisena kuin se on muutettuna useaan kertaan ja erityisesti 9.6.1999 tehdyllä kuninkaan täytäntöönpanopäätöksellä [7] (jäljempänä vuoden 1999 kuninkaan päätös), direktiivi 97/67 on saatettu osaksi Belgian oikeusjärjestystä.

19. Vuoden 1991 laissa nimetään vain yksi yleispalvelun tarjoaja, eli "La Poste", [8] ja varataan sille tiettyjen postipalvelujen tarjoaminen. Yleispalveluihin kuuluvan muun kuin varatun postipalvelun tarjoaminen edellyttää yksittäisen toimiluvan saamista. [9] Sitä vastoin

5 – Moniteur belge 31.12.2010, s. 83267.

6 – Moniteur belge 27.3.1991, s. 6155.

7 – Direktiivistä 97/67 seuraavien velvoitteiden täytäntöönpanoa koskeva kuninkaan päätös (Moniteur belge 18.8.1999, s. 30697).

8 – Kyseisen lain 131 §:n 14 kohdan mukaan, sellaisena kuin se on vuoden 1999 kuninkaan päätöksellä tehdyn muutoksen seurauksena.

9 – Vuoden 1991 lain 148 sexies §.

yleispalveluihin kuulumattoman postipalvelun tarjoaminen edellyttää muun ohella ilmoitusta IBPT:lle. [10]

2) yritykset, jotka tarjoavat – – postipalveluja, joiden tarjoaminen edellyttää – – toimilupaa

3) yritykset, jotka tarjoavat – – postipalveluja, joiden tarjoaminen edellyttää – – ilmoitusta.

20. Tämän lain I osasto, jonka otsikkona on ”Itsenäiset julkiset yritykset”, sisältää luvun X, joka koskee tällaisten yritysten ”sovitteluyksikköjä” ja jakautuu kahteen jaksoon, joista toisessa käsitellään näiden sovitteluyksikköjen toimivaltaa ja toisessa niiden kokoonpanoa ja toimintaa.

Käyttäjiä koskevat asiat ovat käyttäjien, jotka eivät itse tarjoa postipalveluja, etuja koskevia asioita.

21. Postialan sovitteluyksikön toimivallan osalta vuoden 1991 lain 43 ter §:ssä, sellaisena kuin se on lakiin lisättynä 21.12.2006 annetulla lailla [11] (jäljempänä vuoden 2006 laki), säädetään seuraavaa:

– –

3. Postialan sovitteluyksikön tehtävänä on

”1. [IBPT:n] yhteyteen perustetaan postialan sovitteluyksikkö, joka on toimivaltainen seuraavien yritysten käyttäjiä koskevissa asioissa:

1) tutkia kaikki käyttäjien valitukset, jotka koskevat

a) LA POSTEn toimintaa, – –

1) LA POSTE

b) tämän pykälän 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen yritysten postitoimintoja.

– –

10 – Vuoden 1991 lain 148 bis §. Ks. Belgian oikeuden mukaisten muiden kuin varattujen postipalvelujen kahdesta ryhmästä vuoden 1999 kuninkaan päätöksen 24 §:stä esitetty kommentti televiestintäministeri Elio Di Rupon kuninkaalle antamassa kertomuksessa (Moniteur belge 18.8.1999, erityisesti s. 30702).

11 – Postialan sovitteluyksikön perustamisesta ja sähköisestä viestinnästä 13.6.2005 annetun lain muuttamista koskevista erinäisistä säännöksistä annettu laki (Moniteur belge 23.1.2007, s. 2965). Kyseinen laki tuli voimaan 2.2.2007.

3) edistää sovintoratkaisun aikaansaamista tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettujen yritysten ja käyttäjien välisissä riidoissa;

4) antaa suosituksia tämän pykälän 1 momentissa tarkoitetuille yrityksille tapauksissa, joissa sovintoratkaisuun ei päästä. Suosituksesta annetaan jäljennös valittajalle;

5) informoida sen puoleen kirjallisesti tai suullisesti kääntyviä käyttäjiä mahdollisimman hyvin heidän oikeuksistaan ja eduistaan; – –

4. Loppukäyttäjien valitukset voidaan ottaa tutkittavaksi vain, jos valittaja on ensin tehnyt valituksen asianomaisen yrityksen sisäisen menettelyn mukaisesti. Loppukäyttäjien valitukset jätetään tutkimatta, jos ne on tehty nimettöminä tai jos niitä ei ole tehty kirjallisesti postialan sovitteluyksikölle.

– –

7. Jos postialan sovitteluyksikkö ottaa käyttäjän valituksen tutkittavaksi, yrityksen on keskeytettävä perintämenettely korkeintaan neljän kuukauden ajaksi valituksen tekemisestä sovitteluyksikölle tai siihen asti, kunnes postialan sovitteluyksikkö on antanut suosituksen tai kunnes asiassa on päästy sovintoon.”

22. Postialan sovitteluyksikön toiminnan osalta vuoden 1991 lain 45 ter §:ssä, sellaisena kuin se on lisättynä vuoden 2006 lailla, [12] järjestetään tämän palvelun rahoitustapa. Tässä tarkoituksessa säädetään ”sovittelumaksusta”, joka vuoden 1991 lain 43 ter §:n 1 momentissa tarkoitettujen yritysten on maksettava vuosittain IBPT:lle kyseisen lain 45 ter §:n 4 momentin mukaisesti ilmoitettavien tietojen perusteella.

23. Kyseisen lain 45 ter §:n 5 momentissa säädetään, että IBPT määrää vuosittain yrityksen maksettavaksi tulevan yrityskohtaisen maksun suuruuden monimutkaisen laskukaavan perusteella, jossa otetaan huomioon erityisesti kyseisen yrityksen edellisen vuoden aikana sovitteluyksikön toimivaltaan kuuluvan

12 – Viimeiset muutokset vuoden 1991 lain edellä mainittuihin postialan sovitteluyksikköä koskeviin kahteen pykälään on tehty edellä mainitun 13.12.2010 annetun lain 2–4 §:llä. Tätä lakia, jolla direktiivi 2008/6 saatetaan osaksi Belgian oikeusjärjestystä, ei sovelleta ajallisesti käsiteltävään asiaan.

toiminnan osalta keräämä liikevaihto [13] sekä sovitteluyksikön edellisen vuoden aikana käsittelemien tätä yritystä koskevien valitusten lukumäärä. Vahvistettuna eräpäivänä maksamattomille maksuille on maksettava saman pykälän 6 momentin 2 kohdan nojalla ilman eri toimenpiteitä lakisääteistä korkoa, jota korotetaan kahdella prosenttiyksiköllä.

III Pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymykset

24. Express Line kuuluu DHL-konserniin, jonka kotipaikka on Saksassa. Sen pääasiallisena toimialana on pikapostipalvelujen tarjoaminen, eli oman ilmoituksensa mukaan se tarjoaa asiakkailleen asiakirjojen, pakettien, kuormalavojen ja vaunukuormien räätälöityjä kuljetuspalveluja ilma- ja maantiekuljetuksia käyttäen.

25. IBPT:n kehotuksesta Express Line teki 23.12.2006 tiettyjen tarjoamiensa palveluiden osalta ilmoituksen yleispalveluihin kuulumattomien postipalvelujen tarjoamisesta vuoden 1991 lain 148 bis §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisesti. Se teki tämän ilmoituksen kuitenkin sillä varauksella, ettei se hyväksy pikapostipalvelujensa luokittelemista ”postipalveluiksi”.

26. IBPT ilmoitti 11.7.2007 päivätyllä kirjeellään Express Linelle, että tämä kuului postialan sovitteluyksikön toimivallan piiriin ja että näin ollen sitä pidettiin velvollisena maksamaan kyseisen palvelun rahoittamiseen tarkoitettu maksu. Lisäksi IBPT vaati tietoja kyseisen yrityksen sovitteluyksikön toimivallan piiriin kuuluvia toimintoja koskevasta liikevaihdosta vuodelta 2006 voidakseen laskea maksun, jonka sen on tällä perusteella maksettava.

27. Express Line vastusti postialan sovitteluyksikön piiriin lukemista ja väitti, että sen pikapostipalvelut muodostuivat yrityksille tarkoitetuista, lisäarvoa tuottavista kuljetus- ja logistiikkapalveluista eivätkä postipalveluista.

28. IBPT totesi 13.11.2008 päivätyssä kirjeessään, että Express Line oli rikkonut vuoden 1991 lain 43 ter–45 ter §:ää, ja vaati yritystä toimittamaan sille 15 päivän kuluessa tarvittavat tiedot sen sovittelumaksun laskemiseksi uhalla, että sen maksettavaksi määrätään

13 – Vuoden 1991 lain 45 ter §:n 5 momentin lopussa täsmennetään, että ”yritykset, joiden liikevaihto sovitteluyksikön toimivaltaan kuuluvasta toiminnasta on korkeintaan 500 000 euroa, eivät osallistu sovitteluyksikön rahoittamiseen”. Tätä kynnystä on tarkasteltava suhteessa kynnykseen, joka on vahvistettu samansuuruiseksi IBPT:n rahoittamista varten (kyseisen lain 148 septies §).

hallinnollinen sakko (jäljempänä riidanalainen päätös).

29. Toimitettuaan vaaditut taloudelliset tiedot sakon välttämiseksi Express Line nosti vaatimuksesta kanteen hof van beroep te Brusselissa. [14] Se vaati ensisijaisesti, että riidanalainen päätös kumottaisiin, ja toissijaisesti, että Euroopan unionin tuomioistuimelle esitettäisiin ennakkoratkaisukysymyksiä.

30. Näissä olosuhteissa hof van beroep te Brussel on 23.3.2010 tekemällään päätöksellä päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko –– direktiivin 97/67 ––, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2002/39, säännöksiä, ja erityisesti, tähän kuitenkaan rajoittumatta, sen 19 artiklaa, etenkin direktiivillä 2008/6 –– toteutettujen muutosten, jotka on saatettava kansallisen lainsäädännön osaksi 31.12.2010 mennessä, valossa, ymmärrettävä ja tulkittava siten, ettei jäsenvaltioilla ole oikeutta säätää ulkoista valitusmenettelyä pakolliseksi yleispalveluihin kuulumattomien postipalvelujen tarjoajille, koska

i) direktiivissä yhdenmukaistetaan postipalvelujen käyttäjien suojaamiseksi sovellettavat valitusmenettelyt täydellisesti; tai

ii) tämä velvoite asetettiin direktiivissä 2002/39 –– ainoastaan yleispalvelun tarjoajalle ja direktiivistä 2008/6 –– lähtien kaikille yleispalvelujen tarjoajille, vaikka direktiivin 2008/6 ––19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan sanamuodon nojalla jäsenvaltiot saavat ainoastaan rohkaista yleispalveluihin kuulumattomien postipalvelujen tarjoajien ja loppukäyttäjien välisten riitojen riippumattomien ratkaisumenetelmien kehittämistä mutta eivät säätää näitä menetelmiä pakollisiksi?

2) Jos vastaus ensimmäiseen kysymykseen on, ettei postidirektiivi sinänsä estä jäsenvaltioita säätämästä postin yleispalvelujen tarjoajien osalta [direktiivin 97/67] 19 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetyn kaltaista ulkoista valitusmenettelyä yleispalveluihin kuulumattomien postipalvelujen tarjoajille

14 – Belgian posti- ja telealan sääntelyelimen asemasta 17.1.2003 annetun lain johdosta oikeussuojakeinoista ja riitojen ratkaisemisesta 17.1.2003 annetun lain muuttamisesta 31.5.2009 annetun lain (Moniteur belge 10.7.2009, s. 47845) 2 §:n 1 momentista ilmenee, että ”[IBPT:n] päätöksistä voidaan valittaa hof van beroep te Brusseliin, joka ratkaisee asian välitoimimenettelyssä”.

pakolliseksi, onko palvelujen vapaan liikkuvuuden periaatteita (EY 49 artikla ja sitä seuraavat artiklat, [joista on tullut] SEUT 56 artikla ja sitä seuraavat artiklat) tulkittava siten, että palvelujen vapaan liikkuvuuden rajoitukset, joita jäsenvaltio ottaa käyttöön kuluttajansuojaa koskevaan yleiseen etuun liittyvistä pakottavista syistä ja joissa säädetään yleispalveluihin kuulumattomien postipalvelujen tarjoajille pakolliseksi ulkoinen valitusmenettely sellaisena kuin siitä on säädetty postin yleispalvelun tarjoajien osalta [direktiivin 97/67] 19 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa, ovat [EUT-sopimuksen] mukaisia silloinkin, jos kyseistä valitusmenettelyä sovellettaessa ei tehdä eroa sen perusteella, ovatko valitukset kuluttajien vai muiden loppukäyttäjien tekemiä ja jos valtaosa näiden palvelujen (käsiteltävässä tapauksessa pikaposti- ja kuriiripalvelujen) käyttäjistä on elinkeinotoiminnan harjoittajia?”

IV Asian käsittely unionin tuomioistuimessa

31. Ennakkoratkaisupyyntö toimitettiin 29.3.2010.

32. Kirjallisia huomautuksia unionin tuomioistuimelle ovat esittäneet Express Line, Belgian ja Puolan hallitukset sekä Euroopan komissio.

33. Express Line ilmoitti unionin tuomioistuimelle 14.1.2011 päivätyllä kirjeellään, että se oli ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa vireillä olevassa oikeudenkäynnissä peruuttanut kanneperusteensa, jonka se oli esittänyt palvelujen vapaan liikkuvuuden periaatteiden ja direktiivin 97/67, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2002/39, periaatteiden nojalla. Se vaati näin ollen unionin tuomioistuinta toteamaan, ettei tässä asiassa esitettyihin ennakkoratkaisukysymyksiin ole enää syytä vastata.

34. IBPT väitti unionin tuomioistuimen kirjaamoon 18.2.2011 saapuneessa kirjeessä, ettei Express Line voinut esittää tällaista vaatimusta siksi, että Belgian oikeudessa pääasian kantajalla ei ole oikeutta lausua ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen sijaan siitä, onko vastaus kahteen ennakkoratkaisukysymykseen vielä tarpeen, jotta tuomioistuin voi ratkaista riidan. Se täsmensi, että vaikka ensimmäisessä ennakkoratkaisukysymyksessä mukaillaan Express Linen ehdottamaa kysymystä, toinen kysymys on hof van beroep te Brusselin itsensä muotoilema ja riippuvainen ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen annettavasta vastauksesta.

35. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ilmoitti 9.3.2011 päivätyllä faksilla unionin

tuomioistuimelle, että ennakkoratkaisupyynnön perusteena olleesta, SEUT 56 artiklaan ja direktiiviin 97/67 perustuvasta kanneperusteesta oli luovuttu. Se totesi, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan tällä seikalla epäilemättä oli seurauksia, kun otetaan huomioon unionin tuomioistuimen toimivalta sen vastatessa esitettyihin kysymyksiin.

36. IBPT ja Puolan hallitus eivät olleet edustettuina 17.3.2011 pidetyssä istunnossa.

37. Express Line toisti näkemyksensä, jonka mukaan ennakkoratkaisukysymykset eivät enää edellytä vastausta, kun otetaan huomioon pääasian oikeudenkäynnin tila. Se kehotti unionin tuomioistuinta lopettamaan asian käsittelyn ja toissijaisesti lykkäämään asian ratkaisua siihen asti, kunnes ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on vastannut kyseisen yrityksen unionin oikeuteen tukeutuvan kanneperusteen peruuttamista koskevaan pyyntöön pääasian oikeudenkäynnissä.

38. Belgian hallitus ja komissio eivät ole lausuneet tästä prosessuaalisesta ongelmasta vaan ainoastaan asiakysymyksestä.

39. Istunnon jälkeen Express Line antoi 25.3.2010 päivätyllä kirjeellään unionin tuomioistuimelle tiedoksi hof van beroep te Brusselin 9.3.2011 antaman määräyksen, jonka mukaan tämä oli 8.2.2011 kuullut pääasian asianosaisia siitä, että Express Line oli peruuttanut SEUT 56 artiklan ja direktiivin 97/67 rikkomista koskevan ensimmäisen kanneperusteensa, ja Express Linen vaatimuksesta, jonka mukaan tämän tuomioistuimen päättämä asian käsittelyn lykkääminen on lopetettava ja asian käsittelyä on jatkettava niin pian kuin mahdollista.

40. Näistä edellä kuvatuista seikoista huolimatta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei ole muodollisesti peruuttanut ennakkoratkaisupyyntöään.

V Asian tarkastelu

A *Asian prosessuaalinen tila*

41. Kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevaan oikeudenkäyntiin liittyvien viimeaikaisten käänteiden vuoksi ja erityisesti sen vuoksi, että Express Line on luopunut kanneperusteesta, joka oli hof van beroep te Brusselin mukaan saanut sen esittämään ennakkoratkaisupyynnön, on pohdittava, onko unionin tuomioistuimen tarpeen vastata sille esitettyihin ennakkoratkaisukysymyksiin.

42. On muistettava, että ennakkoratkaisumenettely on pääasian asianosaisten osalta välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä. [15] Unionin tuomioistuimelle esitetään ainoastaan tulkintapyyntö tai tapauksen mukaan pyyntö pätevyyden arvioinnista siirtämättä sille itse asiaa. Näin ollen kansallinen tuomioistuin ei luovu asian käsittelystä. Ennakkoratkaisupyynnön esittämispäätöksellä, joka esitetään unionin tuomioistuimelle, ainoastaan lykätään kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevan asian käsittelyä siihen asti, kunnes unionin tuomioistuin ratkaisee ennakkoratkaisukysymyksen. [16]

43. Unionin tuomioistuin ei puolestaan voi ratkaista tulkintaa koskevaa ennakkoratkaisupyyntöä, jos pääasiaa, jossa on tullut esille unionin oikeuteen kuuluvia kysymyksiä, jotka kansallisen tuomioistuimen on ratkaistava, ei ole tai ei enää ole, kuten mahdollisesti tässä tapauksessa.

44. SEUT 267 artiklan ja Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 artiklan sekä sanamuodosta että systematiikasta ilmenee, että kansalliset tuomioistuimet voivat esittää unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön ainoastaan, jos niiden käsiteltävänä on oikeusriita, jossa niiden on annettava ratkaisu, jossa ennakkoratkaisu voidaan ottaa huomioon. Näin ollen unionin tuomioistuimella ei ole toimivaltaa tutkia ennakkoratkaisupyyntöä, joka on esitetty silloin kun menettely ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa on jo päättynyt. [17]

45. Lisäksi ennakkoratkaisupyynnön perusteena ja näin ollen unionin tuomioistuimen toimivallan oikeuttamisperusteena ei ole neuvoa-antavien lausuntojen esittäminen yleisluontoisista tai hypoteettisista kysymyksistä, [18] vaan olemassa olevan riita-asian todelliseen ratkaisemiseen erottamattomasti liittyvä tarve. Jos tämä riita-asia lakkaa olemasta, tarve vastata ennakkoratkaisukysymyksiin lakkaa vastaavasti.

46. On totta, että ennakkoratkaisumenettelyssä kansallisella tuomioistuimella on kunkin asian erityispiirteiden perusteella parhaat edellytykset harkita, onko ennakkoratkaisupyyntö tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen unionin tuomioistuimelle esittämillä kysymyksillä merkitystä asian kannalta. [19]

15 – Ks. mm. asia C-472/99, Clean Car Autoservice, tuomio 6.12.2001 (Kok., s. I-9687, 24 kohta) ja asia C-269/10, Accor Services France, määräys 15.2.2011. Ks. myös muistio kansallisten tuomioistuinten ennakkoratkaisupyyntöjen tekemisestä (EUVL 2009, C 297, s. 1), jossa todetaan, että ”päätös, jolla kansallinen tuomioistuin esittää ennakkoratkaisupyynnön unionin tuomioistuimelle, voidaan esittää siinä muodossa kuin välipäätös tai vastaava ratkaisu voidaan kansallisen oikeuden mukaan tehdä”.

16 – Yhdistetyt asiat C-422/93-C-424/93, Zabala Erasun ym., tuomio 15.6.1995 (Kok., s. I-1567, 28 kohta).

17 – Asia 338/85, Pardini, tuomio 21.4.1988 (Kok., s. 2041, 11 kohta) ja asia C-159/90, Society for the Protection of Unborn Children Ireland, tuomio 4.10.1991 (Kok., s. I-4685, Kok. Ep. IX, s. I-445, Kok. Ep. XI, s. I-445, 12 kohta).

18 – Asia C-343/90, Lourenço Dias, tuomio 16.7.1992 (Kok., s. I-4673, Kok. Ep. XIII, s. I-69, 17 kohta) ja em. yhdistetyt asiat Zabala Erasun ym., tuomion 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen.

19 – Asia C-467/08, Padawan, tuomio 21.10.2010 (Kok., s. I-10055, 21 kohta ja sitä seuraavat kohdat oikeuskäytäntöviittauksineen) ja asia C-241/09, Fluxys, tuomio 9.12.2010 (Kok., s. I-12773, 28 kohta).

47. Kansallisen tuomioistuimen harkintavallan käytöstä mahdollisesti syntyvät ongelmat ja sen suhteet unionin tuomioistuimeen tässä yhteydessä kuuluvat kuitenkin yksinomaisesti unionin oikeuden sääntöjen alaisuuteen. Vaikka unionin tuomioistuimen on luotettava niin paljon kuin mahdollista kansallisten tuomioistuimien arviointiin siitä, ovatko sille esitetyt kysymykset tarpeellisia, [20] unionin tuomioistuimen on voitava itse arvioida kaikkia oman tehtävänsä täyttämiseksi tarpeellisia seikkoja erityisesti siksi, että se voisi tarvittaessa arvioida, onko se toimivaltainen, kuten jokaisen tuomioistuimen on oman toimivaltansa osalta tehtävä. [21]

48. Koska riita-asian vireilläolo kansallisessa tuomioistuimessa on unionin tuomioistuimen toimivallan edellytys, unionin tuomioistuin voi tutkia tämän jo viran puolesta, [22] eikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mahdollisuus todeta asian rauenneen ja peruuttaa ennakkoratkaisukysymyksensä kuulu kansallisen oikeuden piiriin vaan SEUT 267 artiklan, jonka määräykset velvoittavat ehdottomasti kansallisia tuomioistuimia, tulkinnan piiriin. [23]

49. Vaikka lähtökohtaisesti on ainoastaan kansallisen tuomioistuimen asiana peruuttaa esittämänsä ennakkoratkaisupyyntö, mikäli se katsoo, ettei ennakkoratkaisu asiassa ole enää tarpeen pääasian ratkaisemiseksi, myös pääasian kantaja voi halutessaan saada aikaan tällaisen peruuntumisen luopumalla nostamastaan kanteesta. [24] Jopa osittainen kanteen peruuttaminen, joka ei siis johda pääasian raukeamiseen, voi riittää siihen, ettei unionin tuomioistuin voi enää ratkaista sille esitettyä kysymystä. [25]

50. Käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuimen tietoon ennakkoratkaisupyynnön esittämisen jälkeen saatetuista seikoista ilmenee, että vaikka Express Line ei ole kokonaan peruuttanut kannettaan kansallisessa tuomioistuimessa, se on luopunut ainoasta unionin oikeuden kannalta merkityksellisestä kanneperusteesta, eikä se toisin sanoen enää vetoa SEUT 56 artiklan ja direktiivin 97/67 rikkomiseen.

51. Mielestäni ennakkoratkaisupyyntö on menettänyt kohteensa sen seurauksena, ettei sillä enää ole merkitystä pääasian ratkaisemiselle. Vaikka ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kanta on jäänyt epäselväksi, mahdollisesti kansallisesta

20 – Kun ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevasta päätöksestä valitetaan, unionin tuomioistuimen on samassa asianomaisten tuomioistuinten välisen yhteistyön hengessä tukeuduttava tähän päätökseen, ja ennakkoratkaisumenettelyä on jatkettava niin kauan kuin unionin tuomioistuimelle ei ole ilmoitettu, että kyseinen päätös olisi peruutettu (asia 146/73, Rheinmühlen-Düsseldorf, tuomio 12.2.1974, Kok., s. 139).

21 – Em. yhdistetyt asiat Zabala Erasun ym., tuomion 15 ja 16 kohta ja em. asia Fluxys, tuomion 29 ja 31 kohta.

22 – Yhdistetyt asiat C-428/06-C-434/06, UGT Rioja, tuomio 11.9.2008 (Kok., s. I-6747, 40 kohta).

23 – Em. yhdistetyt asiat Zabala Erasun ym., tuomion 26 ja 27 kohta.

24 – Asia C-3/90, Bernini, tuomio 26.2.1992 (Kok., s. I-1071, 10 kohta vastakkaispäätelmänä); asia C-202/96, Laboratoires Valda, määräys 13.3.1997 ja asia C-340/99, TNT Traco, tuomio 17.5.2001 (Kok., s. I-4109, 34 kohta).

25 – Em. asia Fluxys, tuomion 33 ja 34 kohta.

prosessioikeudesta tässä suhteessa johtuvien vaikeuksien vuoksi,[26] se näyttää pyytävän unionin tuomioistuinta lausumaan tämänsuuntaisesti.

52. Hof van beroep te Brussel korostaa 9.3.2011 tekemässään päätöksessä, että ”ennakkoratkaisupyynnön perusteena olleesta kanneperusteesta luopuminen on unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan tosiseikka, jolla on vaikutusta unionin tuomioistuimen toimivaltaan vastata esitettyyn kysymykseen”. Lisäksi se toteaa tämän päätöksen lopussa, että ”asian käsittelyä lykätään viran puolesta siihen asti, kunnes unionin tuomioistuin on antamassaan tuomiossa todennut, että ennakkoratkaisukysymyksellä ei ole enää oikeudellisesti kohdetta”.

53. Vaikka syyt, joiden vuoksi hof van beroep te Brussel on tästä selvästä kannanotosta huolimatta jättänyt peruuttamatta ennakkoratkaisupyyntönsä, eivät ole kristallinkirkkaat, voidaan olettaa, että ne liittyvät prosessuaalisiin velvoitteisiin. Tällaisessa tilanteessa unionin tuomioistuin on jo ollut valmis auttamaan ennakkoratkaisua pyytänyttä tuomioistuinta. Kansallisen tuomioistuimen todettua, ettei sillä ole kansallisten menettelysäännösten mukaisesti oikeutta peruuttaa ennakkoratkaisupyyntöään, unionin tuomioistuin voi nimittäin todeta, että ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa vireillä oleva asia on menettänyt täysin kohteensa, ja päätellä siitä, ettei ennakkoratkaisukysymykseen ole enää syytä vastata.[27]

54. Mikä sitten onkaan syynä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen epäröintiin, unionin tuomioistuimen vastaus sille tässä asiassa esitettyihin ennakkoratkaisukysymyksiin ei nähdäkseni ole enää tarpeen ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetun riidan ratkaisemiseksi, kun otetaan huomioon pääasian oikeudenkäynnin käänteet. Tämän vuoksi on katsottava, että lausunnon antaminen asiasta raukeaa.

55. Vasta toissijaisesti – siltä varalta, ettei unionin tuomioistuin hyväksyisi ehdotustani lausunnon antamisen raukeamisesta – esitän jäljempänä perusteluni aineellisiin kysymyksiin vastaamiseksi.

B *Postipalvelujen käsite*

56. Express Line vastustaa sitä, että riidanalaisessa päätöksessä palvelut, joiden osalta se on tehnyt ilmoituksen, on luokiteltu ”postipalveluiksi”, koska sen mielestä tällainen

26 – Näin oli myös asiassa Fluxys kyseessä olleessa tapauksessa, jossa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin totesi, että ”oikeudenkäyntimenettelystä annetun Belgian lain (code judiciaire) [825 §:n] mukaan sen pätevyys, että Fluxys on peruuttanut kanteen osittain, ’edellyttää sitä, että vastapuoli hyväksyy peruuttamisen’” (em. asia Fluxys, tuomion 21 kohta).

27 – Asia C-314/96, Djabali, tuomio 12.3.1998 (Kok., s. I-1149, 16 kohta ja sitä seuraavat kohdat) samoin kuin asia C-225/02, García Blanco, tuomio 20.1.2005 (Kok., s. I-523, 27 kohta ja sitä seuraavat kohdat), joissa unionin tuomioistuimen mukaan ennakkoratkaisukysymykseen annettavasta vastauksesta ei olisi mitään hyötyä kansalliselle tuomioistuimelle, koska pääasian kantajan kaikki vaatimukset oli täytetty.

kanta on ristiriidassa unionin oikeuden kanssa. Se vetoaa siihen, että koska sen palvelut rajoittuvat pikapostipalvelun kuljetus- ja logistiikkatoimintaan, ne eivät voi kuulua direktiivin 97/67 2 artiklan 1 alakohdassa, jossa luetellaan sen mukaan neljä samanaikaisesti harjoitettavaa toimintoa,[28] tarkoitettujen ”postipalvelujen” käsitteeseen. Se väittää, että vuoden 1991 lailla, jossa säädetään lueteltujen toimintojen vaihtoehtoisuudesta,[29] on direktiiviä laajempi soveltamisala ja että sillä on näin ollen saatettu direktiivi virheellisesti osaksi Belgian oikeusjärjestystä.

57. Kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on todennut, tämä väite pitäisi tutkia heti alkuun, sillä kyseisen luonnehdinnan alaisuuteen kuuluvien palvelujen tarjoaminen on ennakkoedellytys sen sovittelujärjestelmän soveltamiselle, jonka täytäntöönpano on riitautettu.

58. Aivan aluksi totean, että mielestäni unionin tuomioistuimen ei pitäisi lausua tästä, koska hof van beroep te Brussel on jo hyläänyt sitä koskevan kanneperusteen osan ja koska se on nimenomaisesti päätellyt tästä, ettei sen käsiteltävänä olevan asian olosuhteissa ollut enää tarpeen esittää tältä osin ennakkoratkaisukysymystä. Oikeuskäytännön mukaan se, että unionin tuomioistuin vastaisi lähinnä pääasian kantajan huomautuksissaan esiin tuomaan lisäkysymykseen, olisi yhteensopimatonta unionin tuomioistuimelle SEUT 267 artiklassa annetun tehtävän kanssa, kun ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin, joka on yksin toimivaltainen arvioimaan, kuinka tarpeellisena se pitää unionin oikeuden tulkintaa asian ratkaisemiseksi, on katsonut, että kyseisen kysymyksen esittäminen on asiassa tarpeetonta.[30]

59. Yhdyn kuitenkin hof van beroep te Brusselin kantaan,[31] jonka mukaan asiassa sovellettavassa Belgian lainsäädännössä annetaan ”postipalvelujen” käsitteelle määritelmä, joka on yhteensopiva direktiivin 97/67 2 artiklan 1

28 – Toisin sanoen ”palvelut, joihin kuuluu postilähetysten keräily, lajittelu, kuljetus ja jakelu”. Express Line päättelee, että toimintojen on oltava kumulatiivisia, koska kyseisen säännöksen ranskan-, englannin- ja saksankielisessä versiossa käytetään sidesanaa ”ja” eikä ”tai”.

29 – Vuoden 1991 lain 131 §:n 1 kohdassa, sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 1999 kuninkaan päätöksellä, säädetään, että siinä tarkoitetut ”postipalvelut” ovat ”postilähetyksiä koskevia palveluja, jotka koskevat *yhtä tai useampaa seuraavista toiminnoista*: keräily, lajittelu, kuljetus ja jakelu” (kursivointi tässä). Täsmennettäköön, että kyseistä kohtaa on muutettu 13.12.2010 annetulla lailla seuraavasti: ”postipalveluilla tarkoitetaan palveluja, joihin kuuluvat postilähetysten keräily, lajittelu, kuljetus ja jakelu”, mutta tätä versiota ei sovelleta ajallisesti pääasian oikeusriitaan.

30 – Ks. mm. asia C-412/96, Kainuun Liikenne ja Pohjolan Liikenne, tuomio 17.9.1998 (Kok., s. I-5141, 23 ja 24 kohta) sekä julkisasiamies Léger'n kyseisessä asiassa antama ratkaisuehdotus (29 kohta ja sitä seuraavat kohdat) ja asia C-402/98, ATB ym., tuomio 6.7.2000 (Kok., s. I-5501, 29 kohta) sekä asia C-537/07, Gómez-Limón Sánchez-Camacho, tuomio 16.7.2009 (Kok., s. I-6525, 24 kohta).

31 – Tämä tuomioistuin on lisäksi katsonut muissa asioissa (mm. asia 2007/AR/2742, tuomio 3.12.2009, www.juridat.be; *Reflets*, nro 2/2010, s. 9), että koska direktiivissä 97/67 ei ole muuta säädetty, sana ”ja” on ymmärrettävä sen yleisessä merkityksessä ja siten tavallisena konjunktiona eikä kumulatiivisessa merkityksessä.

alakohdassa esitetyn määritelmän kanssa, sillä kyseisen artiklan sanamuodon perusteella sen sisältämän luettelon ei voida päätellä olevan kumulatiivinen. Lisäksi tämän säännöksen myöhempi kehitys tukee käsitystä, jonka mukaan ei ole tarpeen, että kyseinen yritys harjoittaa kaikkia lueteltuja neljää toimintaa. [32]

C *Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys*

60. Ensimmäisellä ennakkoratkaisukysymyksellään kansallinen tuomioistuin kysyy unionin tuomioistuimelta, onko direktiiviä 97/67, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2002/39, ja erityisesti, mutta ei yksinomaan, sen 19 artiklaa tulkittava siten, että se on esteenä lainsäädännölle, jossa ulkoinen valitusmenettely säädetään pakolliseksi yleispalveluihin kuulumattomien postipalvelujen tarjoajille.

61. Ainoastaan Express Line väittää, että tähän sen pyynnön mukaisesti muotoiltuun ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava myöntävästi. Sitä vastoin Belgian ja Puolan hallitukset samoin kuin komissio katsovat, ettei direktiivi 97/67 ole esteenä kyseiselle järjestelmälle. Yhdyn tähän viimeksi mainittuun kantaan.

62. Käsiteltävässä asiassa Express Linen tarjoamat postipalvelut, joista se on tehnyt ilmoituksen IBPT:lle, ovat yleispalveluihin kuulumattomia palveluja. Tässä yhteydessä pääasian kantaja vastustaa sitä, että se saatetaan Belgian postialan sovitteluyksikön toimivallan piiriin ja velvoitetaan maksamaan tämän johdosta kyseiseen palveluun kuuluva maksu, kuten IBTP on vaatinut riidanalaisessa päätöksessä. Se arvostelee vuoden 1991 lakia siitä, että siinä säädetään, että myös yleispalveluihin kuulumattomia postipalveluja tarjoavien palvelujen tarjoajien on kuuluttava kyseisen sovitteluyksikön muodostaman ulkoisen valitusmenettelyn piiriin.

63. Se perustaa väitteensä erityisesti direktiivin 97/67 19 artiklaan, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2002/39 ja jonka neljännen kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että käyttäjät [33] voivat antaa ulkoisessa valitusmenettelyssä toimivaltaisen kansallisen viranomaisen käsiteltäväksi tapaukset, joissa heidän suoraan yleispalvelun

32 – Vaikka direktiiviä 2008/6 ei voida soveltaa tässä asiassa, se voi kuitenkin muodostaa direktiivin 97/67 tulkinnan kannalta merkityksellisen seikan, koska sillä lisättiin kyseiseen 2 artiklaan 1 a alakohta, jonka mukaan ”postipalvelujen tarjoajalla” tarkoitetaan ”yritystä, joka tarjoaa *yhtä tai useampaa postipalvelua*” (kursivointi tässä).

33 – Joko itsenäisesti tai kansallisen lainsäädännön niin salliessa yhdessä käyttäjien ja/tai kuluttajien etujärjestöjen kanssa.

tarjoajalle tekemänsä valitukset [34] eivät ole tuottaneet tyydyttävää tulosta. [35] Tästä säännöksestä ilmenee, että palvelujen tarjoajat, joita jäsenvaltioissa käyttöön otettavassa ulkoisessa valitusmenettelyssä nimenomaisesti tarkoitetaan, ovat yleispalvelun tarjoajia.

64. Direktiivillä 97/67 on kuitenkin toteutettu vain kansallisten säännösten vähimmäistason yhdenmukaistaminen, koska sillä ei ole tarkoitus antaa koko postialaa kattavia yhteisiä sääntöjä. [36] Erityisesti 19 artiklan neljännessä kohdassa, sellaisena kuin sitä on sovellettava tässä asiassa, on seuraava varaus: ”sanotun kuitenkaan rajoittamatta muita kansallisen tai yhteisön lainsäädännön mukaisia muutoksenhakumahdollisuuksia”. Tällä säännöksellä on näin ollen tarkoitus vahvistaa vain vähimmäistason puitteet, jotka jäsenvaltiot voivat ylittää omassa lainsäädännössään, kunhan ne noudattavat unionin oikeuden muita sääntöjä. Kuten komissio korostaa, mikään direktiivin 97/67 19 artiklan sanamuodossa ei viittaa siihen, että jäsenvaltioilla ei olisi oikeutta ulottaa ulkoista valitusmenettelyä muihin palvelujen tarjoajiin kuin yleispalvelun tarjoajiin.

65. Lisäksi tämän artiklan, jolla pyritään tehostamaan postipalvelujen kaikkien käyttäjien etujen suojaamista takaamalla heille palvelujen korkea laatutaso direktiivin 97/67 otsikon osoittamalla tavalla, erityisen tavoitteen vuoksi katson, ettei tässä säännöksessä estetä jäsenvaltioita säätämästä muista riidanratkaisumekanismeista. [37]

66. Mielestäni tätä analyysia tukevat sekä direktiivin 97/67 johdanto-osa että sen muuttamisesta tällä alalla annetun direktiivin 2002/39 johdanto-osa. Direktiivin 97/67 johdanto-osan 35 perustelukappaleessa nimittäin todetaan, että 19 artiklassa tarkoitetusta valitusmenettelystä säädetään ”kansallisen ja yhteisön lainsäädännön nojalla käytettävissä olevien oikeussuojakeinojen lisäksi”. Lisäksi direktiivin 2002/39 johdanto-osan 28

34 – Direktiivin 97/67 19 artiklan ensimmäinen ja toinen kohta koskevat yleispalvelun tarjoajan tai tarjoajien sisäistä valitusmenettelyä, joka jäsenvaltioiden on otettava käyttöön, mutta ne voivat ulottaa sen myös sellaisten postipalvelujen käyttäjiin, jotka eivät kuulu yleispalvelun piiriin tai jotka kuuluvat yleispalvelun piiriin, mutta joita yleispalvelun tarjoaja ei tarjoa.

35 – Direktiivin 97/67 johdanto-osan 35 perustelukappaleessa kahden järjestelmän, yhden sisäisen ja yhden ulkoisen, käyttöön ottamista postipalvelujen käyttäjien valitusten käsittelyä varten perustellaan toteamalla, että ”tarve parantaa laatua merkitsee, että erimielisyydet on ratkaistava nopeasti ja tehokkaasti; –– olisi säädettävä valitusten käsittelymenettelystä, jonka olisi oltava selkeä, yksinkertainen ja kustannuksiltaan kohtuullinen sekä kaikkien asianomaisten osapuolten käytettävissä”.

36 – Ks. mm. 18.10.2006 annettu komission kertomus neuvostolle ja Euroopan parlamentille –– direktiivin [97/67] soveltamisesta, sellaisena kuin kyseinen direktiivi on muutettuna direktiivillä [2002/39] (KOM(2006) 595 lopullinen), jossa todetaan, että ”voimassa oleva postidirektiivi perustuu vähimmäistason yhdenmukaistamisen periaatteeseen”.

37 – Tämänsuuntaisesti 13.4.2011 annettu komission tiedonanto sisämarkkinoiden toimenpidepaketista, jossa mainitaan kasvun vauhdittamiseksi ja luottamuksen lisäämiseksi käytettävien 12 viputekijän joukossa vaihtoehtoista riitojenratkaisua koskevan sellaisen lainsäädännön antaminen, jolla on tarkoitus ”varmistaa, että kuluttajilla on käytettävissään yksinkertaiset, nopeat ja edulliset tuomioistuimen ulkopuoliset oikeussuojakeinot” (KOM(2011) 206 lopullinen, s. 9).

perustelukappaleessa viitataan tähän valitusjärjestelmään tarkastelemalla samalla tavoin postin yleispalvelun tarjoajien palveluita ja muiden palvelujen tarjoajien, eli ”valtuutettujen toimijoiden, mukaan lukien yksittäiset toimilupien haltijat”, palveluita koskevia valituksia. Samassa perustelukappaleessa lisätään, että olisi tarkoituksenmukaista, että ”nämä menettelyt ovat kaikkien postipalveluiden käyttäjien käytettävissä riippumatta siitä, ovatko kyseiset palvelut yleispalveluita”.

67. Tämä unionin lainsäätäjän aikomus ulottaa direktiivin 97/67 19 artiklassa säädetty suoja postipalvelujen käyttäjien laajaan ryhmään ilmenee muutoksista, jotka direktiivillä 2002/39 on tehty kyseisen artiklan ensimmäiseen ja toiseen kohtaan. [38]

68. Sama lainsäätäjän tahto on ollut direktiivin 2008/6 antamisen taustalla. Kuten olen jo todennut, kyseisen direktiivin säännökset eivät ole ajallisesti sovellettavissa tässä asiassa. Niistä voidaan kuitenkin saada hyödyllistä selvennystä tulkittaessa direktiiviä 97/67, jonka sisältöä niillä on jonkin verran muutettu. Direktiivin 2008/6 johdanto-osan 42 perustelukappaleessa nimittäin todetaan, että ”kuluttajansuojan tehostamiseksi on asianmukaista ulottaa valitusmenettelyjä koskevien vähimmäisperiaatteiden soveltaminen myös muihin kuin yleispalvelun tarjoajiin”, millä tuodaan esille, ettei direktiivillä 97/67 pyritty yhdenmukaistamaan täysin jäsenvaltioiden lainsäädäntöä tällä alalla.

69. Päättelen näistä kaikista tulkintaan liittyvistä seikoista, [39] että direktiivin 97/67, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2002/39, säännökset ja erityisesti tämän direktiivin 19 artikla eivät ole esteenä sille, että jäsenvaltio toteuttaa pääasiassa kyseessä olevien toimenpiteiden kaltaisia toimenpiteitä.

D *Toinen ennakkoratkaisukysymys*

70. Toissijaisesti esittämällään toisella kysymyksellä kansallinen tuomioistuin kysyy, ovatko palvelujen tarjoamisen vapautta koskevat SEUT 56 artikla ja sitä seuraavat

38 – Oikeuskäytännön mukaan (ks. äskettäin asia C-16/10, The Number ja Conduit Enterprises, tuomio 17.2.2011, Kok., s. I-691, 28 kohta) direktiiviin sisältyvän säännöksen sisällön ja merkityksen selvittämiseksi on syytä sijoittaa tämä säännös omaan lainsäädännölliseen viitekehykseensä ja tulkita sitä siten, että otetaan huomioon sen sanamuoto, kyseisen direktiivin yleinen rakenne sekä tavoitteet, joihin lainsäätäjä on pyrkinyt.

39 – Eli ”jäsenvaltiot voivat säätää, että –– periaatetta [jonka mukaan käyttäjien valitusten käsittelylle vahvistetaan avoimet, yksinkertaiset ja kustannuksiltaan kohtuulliset menettelyt] sovelletaan myös sellaisten palvelujen käyttäjiin, jotka –– eivät kuulu 3 artiklassa määritellyn yleispalvelun piiriin –– jotka kuuluvat 3 artiklassa määritellyn yleispalvelun piiriin mutta joita yleispalvelun tarjoaja ei tarjoa”.

artiklat esteenä sille, että jäsenvaltio ottaa kuluttajansuojaan liittyvistä syistä käyttöön rajoituksia tälle vapaudelle säätämällä ulkoisen valitusmenettelyn pakolliseksi yleispalveluihin kuulumattomien postipalvelujen tarjoajille, vaikka tässä menettelyssä ei tehdä eroa sen perusteella, ovatko valitukset kuluttajien vai muiden loppukäyttäjien tekemiä, ja kun valtaosa näiden palvelujen käyttäjistä on elinkeinotoiminnan harjoittajia.

71. Heti alkuun huomautan, että pääasian kantajaa lukuun ottamatta kaikki huomautuksia esittäneet osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, etteivät EUT-sopimuksen määräykset ole esteenä kyseessä olevalle kansalliselle lainsäädännölle. Tämä on myös minun mielipiteeni jäljempänä selostettavista syistä.

72. Unionin lainsäätäjän postialan direktiiveillä toteutetaan vähimmäistason yhdenmukaistaminen. Jäsenvaltioita vastaan voidaan vedota perussopimusten ja tässä asiassa erityisesti EUT-sopimuksen määräyksiin muilta osin, toisin sanoen aloilla, joilla ne ovat säilyttäneet lainsäädäntötoimintaa koskevan täyden harkintavaltansa. Kuten direktiivin 97/67 johdanto-osan 42 perustelukappaleessa ja 26 artiklassa [40] todetaan, on niin, että vaikka jäsenvaltiot voivat vapaasti antaa lainsäädäntöä, niiden on kuitenkin noudatettava unionin oikeusperiaatteita, kun ne käyttävät niillä olevaa toimivaltaa.

73. Kun otetaan huomioon pääasian oikeusriitaan liittyvät tosiseikat, katson komission tavoin, että kyseessä ovat pikemminkin SEUT 49 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa tarkoitetut sijoittautumisvapautta koskevat kuin palvelujen tarjoamisen vapautta koskevat unionin oikeussäännöt. [41] Kyseessä olevat postipalvelut tarjotaan nimittäin yleensä määränpäänä olevassa jäsenvaltiossa sijaitsevasta toimipaikasta lähtien. Siten Express Line, joka kuuluu saksalaiseen konserniin, on sijoittautunut Belgian alueelle.

74. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin tuomioistuin voi kuitenkin tulkita määräyksiä ja säännöksiä, joita ei ole

40 – Näissä teksteissä täsmennetään, ettei mikään estä jäsenvaltioita pitämästä edelleen voimassa tai ottamasta käyttöön postialalla sellaisia toimenpiteitä, jotka johtavat pidemmälle menevään alan vapauttamiseen kuin direktiivissä säädetyt toimenpiteet, eikä silloin, jos direktiivi lakkaisi olemasta voimassa, jatkamasta direktiivin täytäntöön panemiseksi toteuttamiaan toimenpiteitä, edellyttäen kummassakin tapauksessa, että nämä toimenpiteet ovat perussopimuksen mukaisia.

41 – Ks. näihin kahteen liikkumisvapauteen sovellettavien määräysten yhdistelmästä analogisesti asia C-409/06, Winner Wetten, tuomio 8.9.2010 (Kok., s. I-8015, 44 kohta ja sitä seuraavat kohdat) ja yhdistetyt asiat C-316/07, C-358/07–C-360/07, C-409/07 ja C-410/07, Stoß ym., tuomio 8.9.2010 (Kok., s. I-8069, 57 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

mainittu ennakkoratkaisukysymyksissä,[42] voidakseen antaa ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle sen kanssa tehtävän yhteistyön hengessä kaikki vastaukset, joista on hyötyä sen käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi.

75. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on ratkaistava asian erityispiirteiden perusteella, kuuluuko pääasiassa kyseessä oleva tilanne sijoittautumisvapauden vai palvelujen tarjoamisen vapauden piiriin. Edellä esitetyn perusteella ennakkoratkaisukysymyksiä on kuitenkin mielestäni tutkittava sekä SEUT 49 artiklan että SEUT 56 artiklan valossa.[43]

76. Riippumatta siitä, kummasta näistä kahdesta liikkumisvapaudesta katsotaan olevan kysymys, perustelujen ensimmäisessä vaiheessa on ennakkoratkaisukysymykseen vastaamiseksi ratkaistava, merkitseekö se, että vuoden 1991 lain 43 ter ja 45 ter §:ssä tarkoitetun kaltainen ulkoinen valitusmenettely ulotetaan yleispalveluihin kuulumattomien palvelujen tarjoajiin, kyseisen vapauden rajoitusta vai ei.

77. Velvollisuutta osallistua tämänkaltaiseen järjestelmään ei voida sellaisenaan pitää esteenä sijoittautumisvapaudelle tai palvelujen tarjoamisen vapaudelle. Mielestäni unionin sisämarkkinoilla toimiva yritys ei voi vaatia, että jäsenvaltiolla ei ole yrityksen asiakkaiden etuja turvaavia oikeussuojaa antavia rakenteita, joissa riidat voidaan ratkaista muulla tavoin kuin nostamalla kanne tuomioistuimessa. Huomautan myös, että Belgian kuningaskunnan tavoin suuri määrä valtioita on päättänyt ulottaa ulkoisen valitusmenettelyn yleispalvelusektorin ulkopuolella toimiviin postipalvelujen tarjoajiin.[44]

78. Sen sijaan velvollisuus osallistua tällaisen järjestelmän rahoittamiseen voi johtaa jonkin EUT-sopimuksessa taatun perusvapauden rajoittamiseen unionin oikeuden vastaisella tavalla. Tämänkaltaiset mekanismit maksaa pääsääntöisesti valtio eikä yleispalveluihin kuulumattomien palvelujen tarjoajia käsittävä yritysten joukko, kuten tässä tapauksessa. Yrityksille asetettua velvollisuutta osallistua hallinnollisten säätely- ja valvontamekanismien rahoittamiseen ei toki voida pitää poikkeuksellisena kansantalouden säännellyillä aloilla. Yritykset voivat kuitenkin perustellusti

42 – Ks. mm. asia 35/85, Tissier, tuomio 20.3.1986 (Kok., s. 1207, 9 kohta); asia C-230/98, Schiavon, tuomio 18.5.2000 (Kok., s. I-3547, 37 kohta) ja asia C-420/06, Jager, tuomio 11.3.2008 (Kok., s. I-1315, 47 kohta).

43 – Ks. vastaavasti em. asia Winner Wetten, tuomion 51 ja 52 kohta, ja em. yhdistetyt asiat Stoß ym., tuomion 64 ja 65 kohta.

44 – Ks. *Main developments in the postal sector (2008–2010), Final Report 29 november 2010*, s. 79 (http://ec.europa.eu/internal_market/post/doc/studies/2010-main-developments_en.pdf). Mainittu komission sisämarkkinoiden ja palvelujen pääosaston tilaama tutkimus ei kata pelkästään unionin jäsenvaltioita vaan myös Euroopan talousalueen jäsenvaltiot ja Sveitsin valaliiton.

odottaa, että siitä seuraava taloudellinen rasitus jaetaan asianomaisten eri toimijoiden kesken ilman syrjintää, oikeassa suhteessa ja avoimesti.

79. On totta, että käsiteltävässä asiassa kyseessä oleva rasitus ei rasita muiden jäsenvaltioiden palvelujen tarjoajia enempää kuin belgialaisia palvelujen tarjoajia, koska se koskee kaikkia Belgian postialan sovitteluyksikön toiminnan kohteena olevia yrityksiä ilman, että tehtäisiin eroa kansalaisuuden tai sijoittautumispaikan perusteella. Vaikka rasitus ei olekaan tältä osin syrjivää, se voi kuitenkin vaikuttaa muuhun jäsenvaltioon kuin palvelun vastaanottajan jäsenvaltioon sijoittautuneiden, siellä vastaavanlaisia palveluja tarjoavien yritysten toimintaan haittaamalla tätä toimintaa tai tekemällä se vähemmän houkuttelevaksi, [45] tai tehdä muista jäsenvaltioista tulevien yritysten sijoittautumisen Belgiaan vähemmän houkuttelevaksi. [46] Nähdäkseni sekä SEUT 49 artikla ja sitä seuraavat artiklat että SEUT 56 artikla ovat esteenä tällaiselle Belgian postipalvelumarkkinoille pääsyä ehkäisevälle tekijälle. [47]

80. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kyseinen rajoitus voi kuitenkin olla sallittu EUT-sopimuksessa nimenomaisesti määrättynä poikkeustoimenpiteenä, kuten SEUT 52 artiklan 1 kohtaan sisältyvänä toimenpiteenä, tai unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti oikeutettu yleistä etua koskevista pakottavista syistä. Sijoittautumisvapautta ja palvelujen tarjoamisen vapautta, jotka ovat EUT-sopimuksen perusperiaatteita, voidaan rajoittaa ainoastaan säännöksillä, jotka perustuvat tähän ryhmään kuuluviin syihin ja joita sovelletaan kaikkiin henkilöihin tai yrityksiin, jotka harjoittavat toimintaa vastaanottavan jäsenvaltion alueella. [48]

81. Käsiteltävässä asiassa kyseisten liikkumisvapauksien käytölle asetettu rajoitus voi olla oikeutettu kuluttajansuojaan liittyvistä syistä, joihin Belgian kuningaskunta juuri vetoaa.

45 – Ks. mm. asia C-203/08, Sporting Exchange, tuomio 3.6.2010 (Kok., s. I-4695, 23 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

46 – Ks. viimeaikaisesta oikeuskäytännöstä asia C-384/08, Attanasio Group, tuomio 11.3.2010 (Kok., s. I-2055, 45 kohta) ja asia C-565/08, komissio v. Italia, tuomio 29.3.2011 (Kok., s. I-2101, 45 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

47 – Rajoituksen käsitteen piiriin sisältyvät sellaiset jäsenvaltion toteuttamat toimenpiteet, jotka vaikuttavat muiden jäsenvaltioiden taloudellisten toimijoiden markkinoillepääsyyn, vaikka kyseisiä toimenpiteitä sovellettaisiin erotuksetta (ks. mm. em. asia komissio v. Italia, tuomion 46 kohta).

48 – Ks. mm. yhdistetyt asiat C-447/08 ja C-448/08, Sjöberg ja Gerdin, tuomio 8.7.2010 (Kok., s. I-6921, 35 kohta ja sitä seuraavat kohdat) ja asia C-64/08, Engelmann, tuomio 9.9.2010 (Kok., s. I-8219, 29 ja 47 kohta).

82. Katson Belgian ja Puolan hallitusten sekä komission tavoin, että tältä osin vaikutusta ei ole sillä, ettei kansallisessa lainsäädännössä tehdä eroa yksityishenkilöiden ja elinkeinonharjoittajien valitusten välillä. Vaikka elinkeinonharjoittajat muodostavat selvän enemmistön Express Linen asiakaskunnassa, unionin oikeudessa ja erityisesti direktiivin 97/67 19 artiklassa [49] ei tehdä eroa sen perusteella, ovatko sovitteluyksikön puoleen kääntyneet loppukäyttäjät allekirjoittaneet riidanalaiset sopimukset yksityistä vai ammatillista tarkoitusta varten. [50] Lisäksi kyseisen palvelun toimimisen tehokas vaikutus, joka on omiaan vahvistamaan postialan palvelujen laatua, taataan paremmin, jos kaikki käyttäjäryhmät voivat valittaa sille.

83. Tämä perustelu on siis mielestäni pätevä, mutta sillä varauksella, että todettu este on täysin oikeasuhteinen, eli Belgian postialan sovitteluyksikön rahoitusta koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen avulla on voitava saavuttaa tavoiteltu päämäärä eivätkä ne saa ylittää sitä, mikä on tarpeen päämäärän saavuttamiseksi, kun niitä sovelletaan johdonmukaisesti ja järjestelmällisesti. [51] Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on arvioitava, onko käsiteltävässä asiassa Express Lineen kohdistuva rasitus todellisuudessa sopusoinnussa sen osalta harjoitetun sovitteluyksikön toiminnan, jolla on tarkoitus turvata tämän yrityksen asiakkaiden etuja, kanssa vai onko tämä rasitus niin kohtuuton, että se tekisi Belgian postipalvelumarkkinat vähemmän houkutteleviksi tähän ryhmään kuuluville palvelujen tarjoajille.

84. Mielestäni ennakkoratkaisupyynnössä tarkoitetun kaltaisella kansallisella lainsäädännöllä voi olla vastaava vaikutus kuin Belgian La Posten hyväksi tehtävällä ristiinsubventoinnilla, jos osoittautuu – mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkistettava –, että hyvin suuri enemmistö kyseiselle sovitteluyksikölle tehdyistä valituksista on koskenut Belgian La Postea,

49 – Kyseisen artiklan 3 kohdassa viitataan ”käyttäjien ja/tai kuluttajien etu[ihin]”, ja tämän vaihtoehdon perusteella voidaan katsoa, ettei direktiivissä anneta suppeaa merkitystä postipalvelujen loppukäyttäjien käsitteelle.

50 – Direktiivin 97/67 valmisteluasiakirjat tukevat tätä kantaa: ks. mm. yhteisön postipalvelujen kehittämisestä 7.2.1994 annettu neuvoston päätöslauselma, jossa viitataan *”käyttäjiin, kuluttajat mukaan lukien”* (EYVL C 48, s. 3), kuten myös yhteisön postipalvelujen kehittämiseksi ehdotettavista eri toimenpiteistä 26.7.1995 annetussa komission tiedonannossa, johon sisältyvän direktiiviehdotuksen 2 artiklan 16 kohdan mukaan ”käyttäjän” määritelmä käsittää *”ammatilliset käyttäjät* [ja] *yksityiset kuluttajat”* (KOM(95) 227 lopullinen, s. 17 ja 25). Samoin postidirektiivin soveltamisesta (direktiivi 97/67) 25.11.2002 annetussa komission kertomuksessa Euroopan parlamentille ja neuvostolle (KOM(2002) 632 lopullinen, erityisesti alaviite 8) viitataan ”kaikkiin postipalvelujen käyttäjiin (*yksityiset ja yrityskäyttäjät*)”. Lisäksi postipalveluja käsittelevän eurooppalaisen sääntelyviranomaisten ryhmän perustamisesta 10.8.2010 tehdyssä komission päätöksessä mainitaan, että tämän ryhmän tehtävänä on muun muassa ”kuulla – – markkinatoimijoita, *kuluttajia ja loppukäyttäjiä*” (kaikkien näiden otteiden kursivointi tässä).

51 – Ks. em. yhdistetyt asiat Sjöberg ja Gerdin, tuomion 40 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja asia C-134/10, komissio v. Belgia, tuomio 3.3.2011 (Kok., s. I-1053, 43 kohta ja sitä seuraavat kohdat oikeuskäytäntöviittauksineen).

kun taas harvat niistä ovat koskeneet Express Linea, toisin sanoen vain kaksi tai kolme yhteensä noin 9 000 valituksesta vuosina 2008 ja 2009. EUT-sopimuksessa tarkoitettujen perusvapauksien täysimääräisen käytön turvaaminen merkitsee nimittäin sitä, että huomioon otetaan paitsi jäsenvaltioiden oikeuteen sisältyvät muodolliset säännökset, myös konkreettinen lopputulos, johon ne johtavat.

85. Totean kuitenkin, ettei tällä viimeksi mainitulla huomautuksella ole enää käytännössä vaikutusta, kun otetaan huomioon kyseessä olevan lainsäädännön kehitys sen johdosta, että direktiivi 2008/6 on saatettu osaksi Belgian oikeusjärjestystä. Asiakirja-aineistoon sisältyvistä seikoista ja 13.12.2010 eli ennakkoratkaisupyynnön esittämisen jälkeen annetun lain säännöksistä [52] ilmenee, että Belgian postialan sovitteluyksikön toiminnasta aiheutuviin kustannuksiin osallistumisen edellytyksiä on muutettu etenkin siten, että niissä otetaan huomioon aiempaa oikeammassa suhteessa paitsi yrityksen keräämä liikevaihto, myös sen osalta kirjattujen valitusten lukumäärä mahdollisen maksun määräämistä edeltävän vuoden kuluessa.

86. Katson, että EUT-sopimuksen määräykset palvelujen vapaasta liikkuvuudesta ja sijoittautumisvapaudesta eivät ole esteenä sille, että jäsenvaltio toteuttaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaisia toimenpiteitä, joiden vaikutukset voivat tosin olla rajoittavia mutta oikeutettuja postipalvelujen käyttäjien suojelemiseksi, kunhan yrityksen osuus kyseisen sovitteluyksikön rahoittamisesta vastaa riittävässä määrin kyseisen yrityksen palveluja käyttäneiden henkilöiden tekemien valitusten lukumäärää verrattuna kyseisen sovitteluyksikön toimivallan piiriin kuuluvia muita palvelujen tarjoajia koskeviin valituksiin.

52 – Ks. kyseiseen lakiin perustuvan version 45 ter §:ssä ilmaistu uusi laskukaava. Express Line on antanut siitä seuraavan selostuksen unionin tuomioistuimelle osoittamassaan kirjeessä selittääkseen unionin oikeuden rikkomista koskevan kanneperusteensa peruuttamista: ”kun aikaisemmin kaikkien yritysten, joiden liikevaihto oli yli 500 000 euroa, oli osallistuttava Belgian postialan sovitteluyksikön rahoittamiseen, vastedes näistä ainoastaan yritysten, joita vastaan on tehty yli 12 valitusta edeltävän vuoden kuluessa, on osallistuttava siihen. Kyseisten yritysten täytyy osallistua enää vain sellaisten toimintakulujen rahoittamiseen, jotka liittyvät valitusten käsittelyyn sovitteluyksikössä (kyseiseen yritykseen kohdistuvien valitusten lukumäärän mukaisessa suhteessa) eikä enää kyseisen sovitteluyksikön yleisiin toimintakuluihin (kyseisen yrityksen liikevaihdon mukaisessa suhteessa)”.

VI Ratkaisuehdotus

87. Edellä esitetyn perusteella ehdotan ensisijaisesti, että unionin tuomioistuin toteaa, ettei hof van beroep te Brusselin esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin ole enää tarpeen vastata, ja määrää asian poistettavaksi unionin tuomioistuimen rekisteristä.

88. Toissijaisesti – siltä varalta, että unionin tuomioistuin katsoo, että kyseisiin ennakkoratkaisukysymyksiin on vastattava – ehdotan sen toteavan seuraavaa:

1) Yhteisön postipalvelujen sisämarkkinoiden kehittämistä ja palvelun laadun parantamista koskevista yhteisistä säännöistä 15.12.1997 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/67/EY säännöksiä, sellaisina kuin ne ovat muutettuina kyseisen direktiivin muuttamisesta yhteisön postipalvelujen kilpailulle avaamisen jatkamiseksi 10.6.2002 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2002/39/EY, on tulkittava siten, etteivät ne ole esteenä sille, että jäsenvaltiot säätävät pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen ulkoisen valitusmenettelyn pakolliseksi yleispalveluihin kuulumattomien postipalvelujen tarjoajille.

2) Palvelujen vapaan liikkuvuuden periaatteita, jotka on määritelty SEUT 56 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa, ja sijoittautumisvapautta koskevia periaatteita, jotka on määritelty SEUT 49 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa, on tulkittava siten, etteivät ne ole esteenä sille, että jäsenvaltio säätää postipalvelujen käyttäjien suojeluun liittyvistä pakottavista syistä pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen ulkoisen valitusmenettelyn pakolliseksi yleispalveluihin kuulumattomien postipalvelujen tarjoajille silloinkin, jos kyseisen valitusmenettelyn soveltamisessa ei tehdä eroa sen perusteella, ovatko valitukset kuluttajien vai muiden loppukäyttäjien tekemiä. Tämä pätee kuitenkin ainoastaan, jos kyseisen sovitteluyksikön rahoituksessa otetaan riittävän oikeassa suhteessa huomioon – mikä kansallisen tuomioistuimen on tarkistettava – sen toimivallan piiriin kuuluviin eri postipalvelujen tarjoajiin kohdistuvien valitusten lukumäärän suhteellinen merkitys.